

TÜRKİYE KALKINMA BANKASI A.Ş.

EKONOMİK GELİŞMELER ÖZET DEĞERLENDİRME RAPORU OCAK 2009/II

HAZIRLAYANLAR

Mustafa ŞİMŞEK

Fulya BAYRAKTAR

Mustafa TOSUN

EKONOMİK VE SOSYAL ARAŞTIRMALAR MÜDÜRLÜĞÜ

Ocak 2009

Ocak ayının ikinci ve üçüncü haftalarında ekonomide yaşanan gelişmeler ve bunun piyasalara yansımaları, açıklanan son veriler doğrultusunda aşağıda özetlenmiştir.*

Yurtiçi Piyasaları Etkileyen Gelişmeler

- **TCMB Para Politikası Kurulu**, 15 Ocak 2009 tarihli toplantısında; Banka bünyesindeki Bankalararası Para Piyasası ve İstanbul Menkul Kıymetler Borsası Repo-Ters Repo Pazarı'nda uygulanmakta olan **kısa vadeli faiz oranlarının** indirilmesine karar vermiştir.
 - a) Merkez Bankası borçlanma faiz oranı %15'ten %13'e, borç verme faiz oranı ise %17.50'den %15.50'ye indirilmiştir.
 - b) Geç Likidite Penceresi uygulaması çerçevesinde, Bankalararası Para Piyasası'nda saat 16.00–17.00 arası gecelik vadede uygulanan Merkez Bankası borçlanma faiz oranı %11'den %9'a, borç verme faiz oranı ise %20.50'den %18.50'ye indirilmiştir,
 - c) Açık piyasa işlemleri çerçevesinde piyasa yapıcısı bankalara repo işlemleri yoluyla gecelik ve bir haftalık vadelerde tanınan borçlanma imkânı faiz oranı %16.50'den %14.50'ye indirilmiştir.

Kurul tarafından yapılan açıklamaya göre; son dönemde açıklanan veriler iktisadi faaliyetteki yavaşlamanın giderek derinleştiğine işaret etmektedir. Bu çerçevede iç ve dış talep ile enflasyon üzerindeki aşağı yönlü baskıların süreceği düşünülmektedir. Ayrıca, petrol ve diğer emtia fiyatlarındaki birikimli düşüşler enflasyonu olumlu etkilemektedir. Bu doğrultuda, enflasyonun 2009 yılının ortalarından itibaren yıl sonu hedefi ile uyumlu düzeylere ineceğini, yıl sonunda ise hedefin altında kalma ihtimalinin arttığını öngören Kurul, kısa vadeli faizlerin 200 baz puan indirilmesine karar vermiştir.

Kurul, önümüzdeki aylarda yapılması öngörülen faiz indirimlerinin önemli bir kısmın erkene alınmasını, finansal koşullardaki ek sıkılaştırmanın telafi edilmesine katkıda bulunacağını düşünmektedir.

- Kapasite kullanım oranının Aralık'ta son 18 yılın en düşük seviyesine gerilemesinin ardından **İstanbul Sanayi Odası (İSO)**, tarafından yapılan açıklamada, üretim ve istihdam açısından çok ciddi bir dar boğazın içinde bulunduğu ve iç talebi canlandırıcı tedbirlerin acilen hayata geçirilmesi gerektiği belirtildi. İSO Yönetim Kurulu Başkanı, gelinen bu noktanın Türk sanayisi için krizin dip noktası olması için acilen iç talebi canlandırıcı tedbirlerin hayata geçirilmesi ve ihracatta yeni pazar arayışlarına destek olunması gerektiğini belirtti. Ayrıca, alarm veren üretim ve istihdamı desteklemek üzere, kamu kaynaklı girdi maliyetlerinin azaltılması başta olmak üzere, yapılması gereken ancak uzun yıllardır bir türlü yapılamayanların artık bir an önce yapılması gerektiğini ifade etti.

* Rapor 23 Ocak 2009 tarihinden önceki gelişmeleri içermektedir.

- Denetim ve danışmanlık firması **Deloitte Türkiye** tarafından hazırlanan 2008 yılının değerlendirildiği ve 2009'a ilişkin tahminlerin bulunduğu "Ekonomik Görünüm 2008 - Aralık" raporunda, 2009'da küçülme öngörülen Türkiye ekonomisinde ciddi bir finansman açığı yaşanacağı, bu doğrultuda 70 milyar dolar civarında bir finansman kaynağı yaratılması gerektiği açıklandı. Raporda, Türkiye ekonomisindeki büyümenin 2008 yılının son çeyreğinden itibaren eksiye dönmesinin beklendiği, bu durumun en az 2009'un 4. çeyreğine kadar devam edeceği belirtildi. Liradaki değer kaybının ve enflasyondaki direncin 2009'da da süreceğine dikkat çekilen raporda, döviz kuru geçişgenliğinin yüksekliği, gıda ve enerji fiyatlarındaki düşüşün tüketici fiyatlarına yeteri kadar yansımaması ve hizmet sektörü enflasyonunun yeterince yumuşamaması gibi nedenlerle enflasyon oranının %8-8.5 seviyesinin altına inmeyeceği tahmininde bulunuldu. Türkiye'nin krizi atlattığının 4 unsura bağlı olduğuna işaret edilen raporda, bu unsurlar IMF ile yapılacak anlaşmayla güven ortamının tekrar sağlanması, sağlıklı dış finansman yapısının oluşturulması, mali disiplinin korunması ve kapsamlı yapısal reformların uygulanması olarak sıralandı.
- **Hazine Müsteşarlığı** tarafından 22 Ocak 2009 günü yapılan açıklamada, yurtiçi tasarrufların artırılması, devlet iç borçlanma senetlerinin yatırımcı tabanının geliştirilmesi ve finansman araçlarının çeşitlendirilmesi amacıyla Gelire Endeksli Senet (GES) ihracı gerçekleştirileceği ve bu ihracın 28 Ocak'ta bankalara doğrudan satış yöntemiyle olacağı belirtildi. Açıklamaya göre, GES'lerin getirileri, Kamu İktisadi Teşebbüsü statüsündeki Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı, Devlet Malzeme Ofisi, Devlet Hava Meydanları İşletmeleri ve Kıyı Emniyeti Genel Müdürlüğü'nden bütçeye aktarılan hâsılat paylarına endeksli olacak.

Uluslararası Piyasalardaki Gelişmeler

- **ABD'nin yeni Başkanı Barack Obama**, ekonomiyi canlandırmak için iki yıllık bir ekonomik teşvik paketi hazırladıklarını açıkladı. Obama, yaptığı açıklamada, yeni paketin, istihdamı artırma ve ekonomik büyümeyi hızlandırma odaklı olacağını vurguladı. Söz konusu açıklama, Ocak ayının üçüncü haftası içerisinde uluslararası borsalarda hâkim olan satış baskısını sınırladı.
- **ABD Merkez Bankası FED Başkanı Ben Bernanke**, gelecek yönetim ve Kongre'nin görüştüğü mali paket kabul edilirse, ekonomik faaliyetlere önemli destek sağlayabileceğini belirtti. Mali önlemlerin, finansal sistemi daha fazla istikrara kavuşturacak ve güçlendirecek önlemlerle desteklenmediği sürece uzun süreli bir iyileşme sağlayamayacağını ifade eden Bernanke, tarihin finansal sistemi etkili olarak çalışmayan ekonomilerin büyüyemeyeceklerini kanıtladığını belirtti. Yaklaşık 1.5 yıldır küresel finansal sistemin güçlü bir baskı altında bulunduğunu ifade eden Bernanke, bunun önemli oranda üretim, iş ve refah kaybına yol açtığını belirtti.

Bernanke, küresel ekonomik zayıflığa ve emtia fiyatlarının düşük seyretmesine paralel olarak enflasyon üzerinde kısa dönemde önemli bir risk görmediğini ve enflasyonun daha da düşmesini beklediğini kaydetti. Son dönemde yaşananların, ülkelerin ekonomi, finansal ve düzenleyici politikalar bakımından yalnız başlarına hareket edemeyeceklerini gösterdiğini söyleyen Bernanke, krizle başarılı bir

şekilde mücadele etmek, sağlıklı ve istikrarlı bir düzelme sağlamak için uluslararası işbirliğinin gerekli olduğunu vurguladı.

- **ABD** Çalışma Bakanlığı tarafından yapılan açıklamaya göre, Aralık ayında tarım dışı istihdam 524,000 ile beklentilerin altında kaldı. Beklentiler verinin 550,000 kişi azalması yönündeydi. Ayrıca Kasım ayında 533,000 azalış olarak açıklanan veri 584,000 azalış olarak revize edildi.
- **ABD**'de, işsizlik oranı Aralık ayında beklentilerin üzerinde yıllık bazda %7.2 olarak açıklandı. Beklentiler verinin %7 olarak gerçekleşmesi yönündeydi. Ayrıca Kasım ayında %6.7 olarak gerçekleşen veri %6.8 olarak revize edildi.
- **ABD** Ticaret Bakanlığı tarafından yapılan açıklamaya göre, ABD'nin dış ticaret açığı 40.44 milyar dolar olarak gerçekleşti. Beklentiler verinin 51.3 milyar dolar olması yönündeydi. Açıklamada ayrıca Ekim ayında 57.19 milyar dolar olarak açıklanan dış ticaret açığı 56.69 milyar dolar olarak revize edildi. Dış ticaret açığı, 2007 yılı Kasım ayında ise 59.87 milyar dolar seviyesindeydi. Açıklanan verilere göre, Kasım ayında ihracat bir önceki aya göre %5.8 azalışla 142.8 milyar dolar, ithalat %12 azalışla 183.25 milyar dolar oldu.
- **ABD** Ticaret Bakanlığı tarafından yapılan açıklamaya göre, ABD'de perakende satışlar Aralık ayında bir önceki aya göre %2.7, otomobil fiyatları hariç tutularak hesaplanan çekirdek perakende satışlar %3.1 düşüş göstererek beklentilerden daha fazla geriledi. Beklentiler perakende satışların bir önceki aya göre %1.2, çekirdek perakende satışların ise %1.3 gerilemesi yönündeydi. Açıklamada ayrıca Kasım ayında %1.8 düşüş olarak açıklanan perakende satışlar %2.1 düşüş olarak, %1.6 düşüş olarak açıklanan çekirdek perakende satışlar %2.5 düşüş olarak revize edildi.
- **ABD**'de üretici fiyatları endeksi (ÜFE) Aralık ayında %1.9 azaldı. Kasım ayında %2.2 gerileyen verinin, Aralık ayında %2 gerilemesi bekleniyordu. Açıklanan son veriyle birlikte Kasım ayında yıllık bazda %0.4 artan ÜFE, Aralık ayında %0.9 geriledi. Gıda ve enerji fiyatları hariç tutularak hesaplanan çekirdek ÜFE ise Aralık ayında bir önceki aya göre beklentilerden daha fazla %0.2 artış gösterdi. Kasım ayında %0.1 artan verinin Aralık ayında da %0.1 artması bekleniyordu. Çekirdek ÜFE'nin yıllık artışı ise Kasım ayındaki %4.2 seviyesinden Aralık ayında %4.3'e yükseldi.
- **ABD**'de tüketici fiyat endeksi (TÜFE) Aralık ayında bir önceki aya göre %0.7 gerileyerek, çekirdek TÜFE ise değişim göstermeyerek beklentilere yakın açıklandı. Beklentiler TÜFE'nin %0.9 gerileyeceği, çekirdek TÜFE'nin ise %0.1 artacağı yönündeydi. Yıllık bazda TÜFE'deki artış Aralık ayında %0.1'e geriledi. Çekirdek TÜFE'nin yıllık artışı ise Aralık ayında %1.8 seviyesine geriledi.
- **ABD**'de, sanayi üretimi Aralık ayında %2 azalırken, kapasite kullanımı %73.6 oldu. Beklentiler sanayi üretiminin %1 azalması, kapasite kullanımının ise %74.6 olması yönündeydi. Açıklamada ayrıca Kasım ayında bir önceki aya göre %0.6 düşüş olarak açıklanan sanayi üretimi %1.3 düşüş olarak, %75.4 olarak açıklanan kapasite kullanımı %75.2 olarak revize edildi.
- **ABD**'de, konut başlangıçları Aralık ayında beklentilerin üzerinde %15.5 azalarak 550,000'e geriledi. Beklentiler verinin 610,000'e gerilemesi yönündeydi. Açıklamada ayrıca Kasım ayında %18.9 düşüş olarak açıklanan veri %15.1 düşüş olarak revize edildi.

- **Avrupa Merkez Bankası (ECB) Başkanı Jean-Claude Trichet**, euronun kullanıma girmesinin 10. yıldönümü dolayısıyla yaptığı konuşmada, finansal kriz yüzünden Euro bölgesi ekonomisinin büyük güçlüklerle karşı karşıya olduğunu ve bölge hükümetlerinin temkini elden bırakmamaları gerektiğini belirtti. Krizin, küresel finans sistemindeki temel zafiyetleri ortaya çıkardığını belirten Trichet, bu zayıflıklara çare bulunması için sürdürülen küresel çabalarda etkin bir rol oynadıklarını ve daha yapılacak çok işin olduğunu söyledi. Dünya Bankası ve IMF'nin daha iyi temsil sağlayan, daha etkin kurumlar haline gelmesi gerektiğini söyleyen Trichet, ayrıca 2009'un zorlu ve büyük bir yavaşlama yılı olacağını, 2010'un ise pozitif verilere dönüş yılı olacağını söyledi.
- **Avrupa Merkez Bankası ECB**, faiz oranlarını piyasa beklentileri doğrusunda 50 puan indirerek %2'ye çekti.
- **ECB Başkanı Jean-Claude Trichet**, faiz kararını enflasyonist baskıların azalmakta olduğunu dikkate alarak aldıklarını ve enflasyonu %2'nin biraz altında tutmayı hedeflediklerini belirtti. Trichet, enflasyonun baz etkisiyle daha da düşeceğini belirterek, 2009 ortasında çok düşük seviyelere inmesinin olası olduğunu söyledi. Enflasyonun keskin şekilde dalgalanma ihtimalinin olduğunu belirten Trichet, bu dalgalanmanın para politikasıyla ilgili olmadığını ve emtia fiyatlarındaki düşüş tersine dönerse fiyat istikrarı üzerinde yukarı yönlü risk oluşabileceğini söyledi. Euro bölgesi ihracat ürünlerine yönelik dış talebin azaldığını ve Euro bölgesinde talebin uzun süre düşük kalma ihtimalinin olduğunu belirten Trichet ayrıca, gelecek çeyreklerde de global ekonomideki zayıflığın devam edeceğini öngördüklerini vurguladı.
- **Avrupa Birliği İstatistik Kurumu Eurostat** tarafından yapılan açıklamaya göre, Euro bölgesi sanayi üretimi Kasım ayında %1.6, yıllık bazda ise %7.7 geriledi. Beklentiler verinin aylık bazda %1.8, yıllık bazda %6 gerilemesi yönündeydi. Açıklamada ayrıca Ekim ayında aylık bazda %1.2 düştüğü belirtilen veri %1.6 düşüş olarak, yıllık bazda %5.3 düştüğü açıklanan veri %5.7 düşüş olarak revize edildi.
- **Euro bölgesinde** GSYH 3. çeyrekte çeyrek bazında %0.2 geriledi. Euro bölgesi GSYH'si yıllık bazda ise %0.6 artış kaydetti. Bir önceki çeyrekteki yıllık GSYH artışı %1.4 seviyesindeydi.
- **Eurostat** tarafından yapılan açıklamaya göre, Euro bölgesinde tüketici fiyatları Aralık ayında beklentilere paralel olarak %0.1 gerilerken, yıllık artış %1.6 seviyesinde gerçekleşti. Kasım ayında yıllık bazda %2.1 artış gösteren verinin daha önce geçici verilere göre Aralık ayında yıllık bazda %1.6 arttığı açıklanmıştı. Enerji ve gıda fiyatlarının dahil edilmediği çekirdek enflasyon ise Aralık ayında %0.4 artarken, yıllık bazdaki artış %2.1 olarak gerçekleşti.
- **Eurostat** tarafından yapılan açıklamaya göre, Kasım ayında Euro bölgesinde 7 milyar euro dış ticaret açığı verildi. Euro bölgesinde 2007 yılı Kasım ayında 2.3 milyar euro dış ticaret fazlası verilmişti. Açıklanan rakamlara göre, Euro bölgesinde ihracat Kasım ayında geçen yılın aynı ayına göre %10 azalış göstererek 121.5 milyar euroya, ithalat ise %4 azalış göstererek 128.5 milyar euroya geriledi. Açıklamada ayrıca Ekim ayında 900 milyon fazla olarak açıklanan veri 500 milyon euro fazla olarak revize edildi.
- **Eurostat** tarafından yapılan açıklamaya göre, Euro bölgesi sanayi siparişleri, Kasım ayında aylık bazda %4.5, yıllık bazda ise rekor seviyede %26.2 düşüş

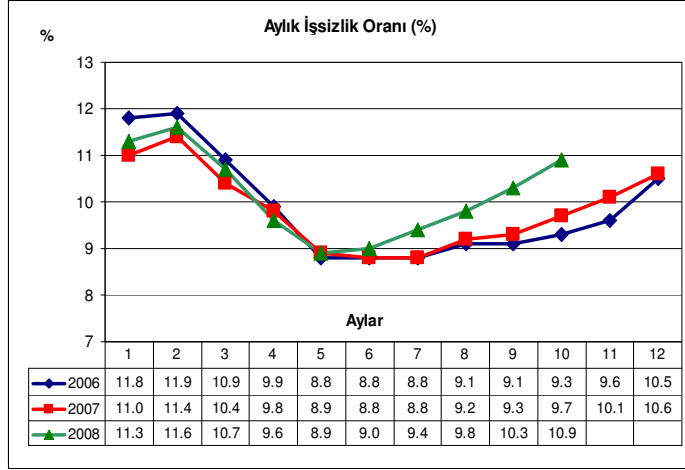
gösterdi. Beklentiler verinin Kasım ayında %4.8, yıllık bazda ise %18.8 gerilemesi yönündeydi. Ekim ayında aylık bazda %4.7 düşüş olarak açıklanan veri %5.7 düşüş olarak revize edilirken, yıllık bazda %15.1 düşüş olarak açıklanan veri revize edilmedi.

- **Eurostat** tarafından yapılan açıklamaya göre, Euro bölgesinde tüketici talebinin bir göstergesi olarak açıklanan perakende satışlar Kasım ayında aylık bazda %0.6 artarken, yıllık bazda %1.5 düşüş gösterdi. Beklentiler verinin Kasım'da aylık bazda değişmemesi, yıllık bazda ise %1.6 gerilemesi yönündeydi. Açıklamada ayrıca Ekim ayında yıllık bazda %2.1 azaldığı açıklanan veri %2.3 azalış olarak revize edildi.
- **Avrupa Komisyonu** yayınladığı tahminlerinde, ortak para biriminin kullanılmaya başlandığı 10 yıldan beri ilk kez Euro Bölgesi ekonomisinin daralacağını öngördü. Daha önce bu yıl %0.1 büyüyeceği öngörülen Euro bölgesi ekonomisinin %1.9 daralacağı tahmininde bulunuldu. Açıklamaya göre, Euro bölgesinde ekonomik yavaşlama 2008 yılının 4. çeyreğinde daha da derinleşti. Komisyon 2. ve 3. çeyrekte %0.2 daralarak teknik olarak resesyona giren ekonominin son çeyrekte %1.5 daralmasını ve bu yılın ilk iki çeyreğinde de daralmaya devam etmesini bekliyor.
- **İngiltere hükümeti** ekonomisinin global kredi krizinden daha fazla etkilenmesini önleme çabaları kapsamında, bankaların büyük kayıplara karşı korunmasını ve borçlarına garanti getirilmesini amaçlayan yeni bir kurtarma planı açıkladı. Bankalardan kredi bulmakta zorlanan tüketici ve şirketlere kredi akışını yeniden sağlamayı hedefleyen plan, devletin %58'ine sahip olduğu Royal Bank of Scotland'daki payının artırılmasını da öngörüyor. Plana göre, bankalar, belirleyecekleri riskli varlıkları belirli bir ücret karşılığında sigortalanması için devlete sunabilecekler. Bankalar ayrıca plan kapsamındaki varlıklarda oluşacak ilk zararlara karşı sorumlu olmalarına rağmen, kayıplarına bir tavan belirleyebilecekler. Alınan bu tedbir ile bankalara olan güvenin artırılacağı tahmininde bulunuldu.
- **İngiltere Ulusal İstatistik Bürosu** tarafından yapılan açıklamaya göre, İngiltere'de tüketici fiyatları endeksi Aralık ayında aylık bazda %0.4 düşerken, yıllık bazdaki artış %3.1 seviyesinde gerçekleşti. Beklentiler verinin Aralık ayında aylık bazda %0.8 azalması ve yıllık artışın %2.7 olarak gerçekleşmesi yönündeydi. Veri Kasım ayında aylık bazda %0.1 azalmış ve yıllık artış %4.1 seviyesinde gerçekleşmişti.
- **Almanya Mannheim merkezli ZEW Araştırma Enstitüsü'nün** açıklamasına göre, Almanya'ya ilişkin güven eğilimleri Ocak ayında -31 ile beklentilerden daha iyi açıklandı. Aralık ayında -45.2 olan verinin Ocak ayında -44 değerini alması bekleniyordu. Açıklamada, analistlerin ekonomide bu yılın ortalarından itibaren canlanma görüleceğine yönelik iyimserliğe katıldıkları ancak ekonomi yönetiminin yatırımları artırarak ve vergi reformları yaparak bu iyimserliği desteklemesinin gerekli olduğu belirtildi.
- **Kredi derecelendirme kuruluşu Standard & Poor's**, İspanya'nın kredi notunu "AAA"dan "AA+"ya düşürdüğünü açıkladı. Hükümetin uyguladığı politikaların kamu maliyesindeki bozulmayı engelleyememesi ve ülkenin son 50 yılın en büyük resesyonundan kurtulmasını sağlamak için yeterli olamaması karara sebep olarak gösterildi.

- **Macaristan Merkez Bankası** gösterge faiz oranını 50 baz puan indirerek %9.50'ye çektiğini açıkladı. 2008 yılının Ekim ayında forintin euro karşısında tüm zamanların en düşük değerine ulaşmasının ardından faizleri 300 baz puan artırarak %11.5 seviyesine yükselten Macaristan Merkez Bankası, küresel finansal krizin etkisini artırmasıyla tekrar faiz indirimlerine başlayarak Kasım ayından bu yana gösterge faiz oranında 200 baz puan indirim yaptı.
- **Kanada Merkez Bankası (BOC)**, beklentilere paralel olarak 50 baz puan indirime giderek politika faiz oranlarını %1 seviyesine indirdi. BOC yaptığı açıklamada, küresel ekonomik görünümün bankanın son yaptığı toplantıdan bu yana daha da kötüleştiğini belirterek, artan belirsizliğin tüm dünyada iş dünyası ve tüketici güveninde erozyona neden olduğunu vurguladı. Küresel finansal sistemin istikrara kavuşturulmasının ekonomik iyileşme için bir ön koşul olduğu belirtilen açıklamada, hükümetlerin ve Merkez Bankalarının cesaretli ve uyumlu politikalar izledikleri ifade edildi.
- **Japonya Merkez Bankası (BOJ)**, gösterge faiz oranını beklentilere paralel olarak oy birliğiyle aldığı kararla %0.1 seviyesinde değiştirmeden bıraktı. BOJ toplantısı ardından yapılan açıklamada, şirket kârlarındaki düşüş, istihdam piyasasındaki kötüleşme ve hane halkı gelirindeki gerileme nedeniyle ekonomik koşulların önemli derecede kötüleştiği ve iyileşmenin 2009 yılının 2. yarısından itibaren başlayabileceği belirtildi. Açıklamada ayrıca uzun dönemli büyüme ve enflasyon beklentilerinin değiştiği, ekonominin 2009 yılının 2. yarısından itibaren düzelmeye başlayacağı, fiyat düşüşlerinin ise finansal piyasalar istikrar kazandıkça azalacağı ifade edildi.
- **Brezilya Merkez Bankası**, borç verme faizini beklentilerin üzerinde 1 puan indirerek %13.75 seviyesinden %12.75 seviyesine getirdi. Reuters anketine göre Brezilya Merkez Bankası'nın faizleri en az 50 baz puan indirmesi bekleniyordu.

Son Açıklanan Veriler

- TÜİK tarafından açıklanan, **Hanehalkı İşgücü Araştırması 2008 Ekim Dönemi (Eylül, Ekim, Kasım 2008) Sonuçları**'na göre; 2008 yılı Ekim döneminde, kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfus geçen yılın aynı dönemine göre 763 bin kişi artarak 50 milyon 217 bin kişiye ulaşmıştır. İstihdam edilenlerin sayısı, geçen yılın aynı dönemine göre 635 bin kişi artarak 21 milyon 945 bin kişiye yükselirken, işgücüne katılma oranı %49.1 olarak gerçekleşmiştir.

Türkiye genelinde işsiz sayısı, geçen yılın aynı dönemine göre 385 bin kişi artarak 2 milyon 687 bin kişiye yükselirken, işsizlik oranı 1.2 puanlık artış ile %10.9 seviyesinde, tarım dışı işsizlik oranı da %14 seviyesinde gerçekleşmiştir. Bu dönemde, istihdam edilenlerin %26.9'u tarım, %19.8'i sanayi, %6'sı inşaat, %47.3'ü de hizmetler sektöründedir. Önceki yılın aynı dönemi ile karşılaştırıldığında, tarım sektörünün istihdam edilenler içindeki payının 1 puan arttığı, buna karşılık sanayi ve hizmetler sektörlerinin paylarının 0.4 puan, inşaat sektörünün payının ise 0.2 puan azaldığı görülmektedir.

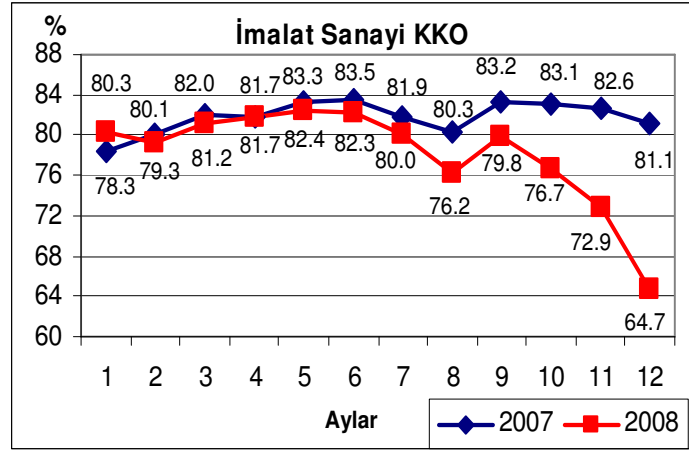
- T.C. Merkez Bankası tarafından, **Ödemeler Dengesine** ilişkin yayınlanan son verilere göre; 2007 yılı Kasım ayında 3,348 milyon dolar olarak gerçekleşen **cari işlemler açığı**, bu yılın Kasım ayında %83.3 oranında azalarak 559 milyon dolara düşmüştür. Alt kalemler itibarıyla bakıldığında; ödemeler dengesi tablosundaki **dış ticaret açığı** bir önceki yılın aynı ayına göre %63.3 oranında düşerek 1,380 milyon dolara gerilemiş, **gelir dengesinden** kaynaklanan net giderler %26.5 oranında azalarak 255 milyon dolara gerilemiştir. Ayrıca, **hizmetler dengesindeki** net gelirler %62.1 oranında artarak 948 milyon dolar olarak, **cari transferlerden** kaynaklanan girişler ise %28.5 oranında düşerek 128 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

Bu gelişmeler sonucunda 2008 yılının Ocak-Kasım döneminde **cari açık**, bir önceki yılın aynı dönemiyle karşılaştırıldığında %17.6 oranında artmış ve 33,056 milyon dolardan **38,861 milyon dolara** yükselmiştir.

2008 yılının Ocak-Kasım döneminde gerçekleşen 38,861 milyon dolarlık cari açığın finansmanına baktığımızda, finans hesaplarında gerçekleşen net sermaye girişinin, bir önceki yılın aynı dönemine oranla %17.9 oranında artarak 36,481 milyon dolar olarak gerçekleştiği görülmektedir. Bu dönemde gözlemlenen başlıca gelişmeler şu şekilde özetlenebilir; **Doğrudan yatırımlar** kalemindeki net sermaye girişi, bir önceki yılın aynı dönemine göre %18.7 oranında azalarak 13,677 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Bir önceki yılın aynı döneminde 110 milyon dolar net sermaye girişi olan **portföy yatırımlarında**, bu dönemde 4.945 milyon dolar net çıkış gerçekleşmiştir. Ticari ve nakit krediler ile mevduatlardan oluşan **diğer yatırımlar** kaleminde ise bir önceki yılın aynı döneminde 20,797

milyon dolar net giriş gerçekleşmişken, bu dönemde 30,089 milyon dolar net giriş olmuştur. Bu gelişmeler sonucu **resmî rezervler**, 2007 yılının on bir ayında 6,779 milyon dolar artmışken, bu yılın aynı döneminde 2,340 milyon dolar artış göstermiştir.

- **TÜİK** tarafından yapılan açıklamaya göre; 2007 yılı Aralık ayında %81.1 düzeyinde olan üretim değeri ağırlıklı **İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı (KKO)**, 2008 yılı Aralık ayında %64.7 olarak gerçekleşmiştir. İşyerlerinin tam kapasite ile çalışmamasının nedenleri olarak, önem sırasına göre; talep yetersizliği ilk sırada yer alırken, hammadde yetersizliği, mali imkânsızlıklar, işçilerle ilgili meseleler ve enerji yetersizliği diğer nedenler olmuştur. KKO, 2008 yılı Kasım ayında %72.9 seviyesindeydi.

Aralık ayında, bir önceki aya göre, işyerlerindeki üretim miktarı %12.2, satış miktarı %5.0, satış fiyatları %2.7 ve hammadde fiyatları da %2.3 oranında azalmıştır. 2009 yılı Ocak ayında, üretim miktarının %1.7 oranında artacağı, satış miktarının %2.8 oranında, satış fiyatlarının %0.5 ve hammadde fiyatlarının da %0.3 oranında azalması beklenmektedir.

- **Maliye Bakanlığı**'ndan yapılan açıklamaya göre; 2007 yılı Aralık ayında yaklaşık olarak 4 milyar YTL açık veren **Merkezi Yönetim Bütçesi**, 2008 yılı Aralık ayında 8.8 milyar YTL açık vermiştir. Yine 2007 yılı Aralık ayında, faiz dışı denge yaklaşık -2.2 milyar YTL dolayında iken, 2008 yılı Aralık ayında faiz dışı denge yaklaşık -6.9 milyar YTL olarak gerçekleşmiştir. 2008 yılı Aralık ayında, bütçe harcamaları 23.9 milyar YTL, bütçe gelirleri ise yaklaşık 15.1 milyar YTL olarak gerçekleşmiştir. Faiz harcamalarının 1.9 milyar YTL olduğu bu ayda, vergi gelirleri 12 milyar YTL ile merkezi yönetim bütçe gelirlerinin yaklaşık %79.3'ünü oluşturmuştur.

Ocak-Aralık 2007 döneminde 13.7 milyar YTL açık veren merkezi yönetim bütçesi, 2008 yılının aynı döneminde 17 milyar YTL açık vermiştir. 2008 yılı için öngörülen yaklaşık 38 milyar YTL'lik faiz dışı fazla hedefinin, Aralık ayı itibarıyla %88.4'üne (33.6 milyar dolar) ulaşılmıştır. 2008 yılı Ocak-Aralık döneminde, geçen yılın aynı dönemine göre bütçe gelirleri %9.7 oranında, bütçe giderleri ise %10.7 oranında artmıştır.

- **Hazine Müsteşarlığı**'ndan yapılan açıklamaya göre; Aralık 2008 sonu itibarıyla, **Merkezi Yönetim Brüt Toplam Borç Stoku**, 380.1 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Toplam borç stokunun 251.8 milyar TL tutarındaki kısmı (%66.2) Türk Lirası cinsinden, 127.5 milyar TL tutarındaki kısmı (%33.6) döviz cinsinden ve geriye kalan 0.8 milyar YTL tutarındaki kısmı ise (%0.2) dövizde endeksli borçlardan oluşmaktadır. 2008 Aralık sonu itibarıyla merkezi yönetim toplam borç stokunun %55'i iç piyasaya, %17.3'ü ise kamu kesimine olan iç borçlardan oluşurken, dış borçların ağırlığı %27.7 olarak gerçekleşmiştir.

İç borç stokunun alacaklılara göre dağılımına baktığımızda; 2007 yılında %73.8 olan piyasa payının, 2008 yılının Temmuz ve Ağustos ayları hariç, sürekli artış gösterdiği, Kasım ayında %75'e ve Aralık ayında da %76.1'e ulaştığı görülmektedir. 2007 yılında 25.7 ay olan iç borç stokunun ortalama vadeye kalan gün sayısı ise, 2008 yılı genelinde kısalmış ve 2008 yılı Kasım ayı itibarıyla 24.3 ay, Aralık ayında da 23.9 ay olarak gerçekleşmiştir.

- **TÜİK** tarafından yapılan açıklamaya göre; 2008 yılının Aralık ayında, **yeni kurulan şirket ve kooperatif sayısı**, geçen yılın aynı ayına göre %29.2 oranında azalarak 3,782'den 2,676'ya düşmüştür. **Kapanan şirket ve kooperatif sayısı** da bir önceki yılın aynı ayına göre yaklaşık %4 oranında artarak 1,140'tan 1,190'a yükselmiştir.
- **Türkiye İstatistik Kurumu** ve **T.C. Merkez Bankası** işbirliği ile yürütülen **Aylık Tüketici Eğilim Anketi**'ne göre, 2008 yılının Kasım ayında 68.88 olan **Tüketici Güven Endeksi**, 2008 yılının Aralık ayında, bir önceki aya göre %1.48 oranında artarak 69.90 değerine yükselmiştir. Ankete göre, güven endeksindeki artış, tüketicilerin mevcut dönemin dayanıklı tüketim malı satın almak için uygunluğuna ilişkin değerlendirmelerinin iyileşmesinden kaynaklanmaktadır.
- **T.C. Merkez Bankası'nın** mali ve reel sektörden katılımcılarla gerçekleştirdiği **2009 Yılı Ocak Ayı II. Dönem Beklenti Anketi** sonuçlarına göre; Türkiye ekonomisinin 2009 yılında %0.4 büyüyeceği, tüketici fiyatlarının %7.55 oranında artacağı, cari işlemler açığının 24,896 milyon dolar ve dolar kurunun 1.6320 TL civarında gerçekleşeceği tahmin edilmektedir. Önümüzdeki 12 ve 24 ay sonrasının yıllık TÜFE beklentileri ise sırasıyla %7.46 ve %6.71 düzeyindedir. 12 ay sonrası için, 6 ay vadeli hazine bonosunun yıllık bileşik getirisi %13.62, 5 yıl vadeli, 6 ayda bir ödemeli devlet tahvillerinin yıllık bileşik getirisi de %14.69 olarak beklenmektedir.
- **Merkez Bankası Analitik Bilânçosu Ana Kalemlerindeki Gelişmeler**

Merkez Bankası Analitik Bilânçosu Ana Kalemleri (Milyon TL.)

	18.01.08	02.01.09	16.01.09	Değişim	
				Son Yıl	Dönem
AKTİFLER	106,177	112,605	114,186	8,009	1,581
1.DIŞ VARLIKLAR	90,270	113,612	117,625	27,355	4,013
2.İÇ VARLIKLAR	15,907	-1,007	-3,439	-19,346	-2,432
PASİFLER	106,177	112,605	114,186	8,009	1,581
1.TOPLAM DÖVİZ YÜKÜMLÜKLERİ	51,752	57,221	57,652	5,900	431
1.1. DIŞ YÜKÜMLÜKLER	19,857	21,871	21,882	2,025	11
1.2. İÇ YÜKÜMLÜKLER	31,895	35,350	35,770	3,875	420
1.2.1. Döv. Ol. Takip Ol. Mev.	13,830	14,935	15,715	1,885	780
1.2.2. Bankaların Döviz Mevduatı	18,065	20,415	20,055	1,990	-360
2.MERKEZ BANKASI PARASI	54,425	55,384	56,534	2,109	1,150
2.1. REZERV PARA	45,355	44,843	58,473	13,118	13,630
2.1.1. Dolaşıma Çıkan Banknot	27,136	32,826	33,033	5,897	207
2.1.2. Bankalar Mevduatı	18,060	11,731	25,365	7,305	13,634
2.1.3. Diğer Kalemler	159	286	75	-84	-211
2.2. DİĞER MB PARASI	9,070	10,541	-1,939	-11,009	-12,480
2.2.1. APİ'den Doğan Borçlar	6,078	7,745	-2,381	-8,459	-10,126
2.2.2. Kamu Mevduatı	2,992	2,796	442	-2,550	-2,354
TCMB Brüt Döviz Rezervleri (Milyon \$)	72,048	69,715	68,026	-4,022	-1,689

Kaynak: TCMB

02–16 Ocak 2009 döneminde Merkez Bankası Analitik Bilânçosu aktif büyüklüğü, %1.40 oranında genişleyerek 114,186 milyon YTL düzeyine yükselmiştir. Bu dönemde Dış Varlıklar kalemi %3.53, İç Varlıklar kalemi de %241.51 düzeyinde artış göstermiştir.

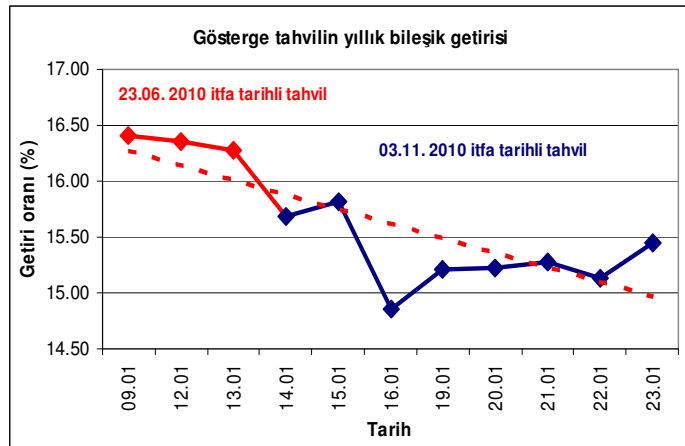
Bilânçonun pasif kalemleri incelendiğinde ise bu dönemde Merkez Bankası Toplam Döviz Yükümlülüklerinin %7.5 oranında yükseldiği görülmektedir. Toplam Döviz Yükümlülükleri kaleminin alt ayırımına bakıldığında, Dış Yükümlülükler kaleminin %0.5, İç Yükümlülükler kaleminin ise %1.19 düzeyinde artış kaydettiği göze çarpmaktadır.

Bu dönem, kamu maaş ödemelerine bağlı olarak artan nakit ihtiyacı nedeniyle Rezerv Para ve Emisyon Hacmi sırasıyla, %30.39 ve %6.3 oranlarında artış göstermiştir. Buna karşılık, Merkez Bankası'nın politika araçlarından Açık Piyasa İşlemleri kalemi, %130.74 oranında azalış kaydederek 7,745 milyon TL düzeyinden -2,381 milyon TL seviyesine inmiştir. Diğer bir ifade ile 2 Ocak tarihi itibarıyla Merkez Bankası, Açık Piyasa İşlemleri yoluyla piyasaya 7,745 milyon TL tutarında borçlu iken, bu dönemde piyasadan 2,381 milyon TL düzeyinde alacaklı konumuna geçmiştir. Öte yandan Merkez Bankası'nın bir diğer politika aracı olan Kamu Mevduatı kalemi ise %84.19 oranında azalış göstererek 442 milyon TL seviyesine gerilemiştir.

19 Aralık 2008 – 2 Ocak 2009 döneminde 1.62 milyar dolar azalış kaydeden TC Merkez Bankası brüt rezervlerindeki gerilemenin bu dönemde de devam ettiği görülmektedir. 2–16 Ocak 2009 döneminde **TCMB brüt döviz rezervleri**, 1.69 milyar dolar azalarak 68,026 milyon dolar seviyesine gerilemiştir.

• Tahvil-Bono Piyasası

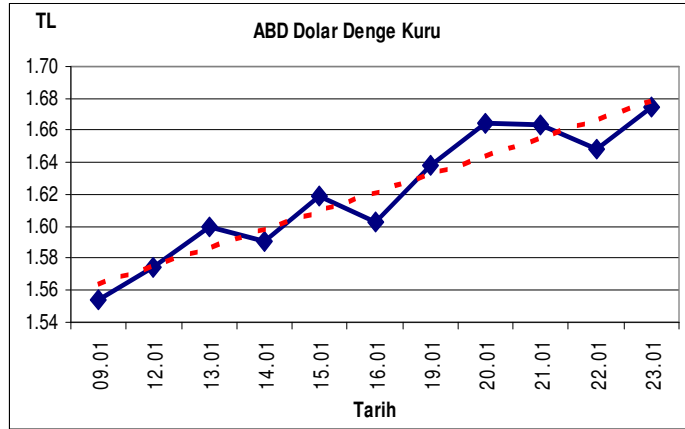
Ocak ayının ilk haftasını %16.41 düzeyinden kapatan piyasanın gösterge kâğıdı niteliğindeki **23 Haziran 2010 itfa tarihli tahvilin** yıllık bileşik faizi, ayın ikinci haftasının ilk günlerinde sakin bir seyir izlerken, Hazine'nin 13 Ocak tarihinde gerçekleştirdiği ihale sonrasında **3 Kasım 2010 itfa tarihli tahvil**, piyasanın yeni gösterge kâğıdı konumuna geldi. Hazine ihalesinde ortalama olarak %16.16 yıllık bileşik faiz seviyesinden işlem gören 3 Kasım 2010 itfa tarihli tahvil, TC Merkez Bankası'nın beklentilerin üzerinde gerçek-

leştirdiği faiz indiriminin ardından yoğun bir taleple karşılaştı. Söz konusu alımlarla haftayı %14.85 seviyesine gerileyerek kapatan gösterge kâğıdının yıllık bileşik faizi, Ocak ayının üçüncü haftasında ise yükseliş kaydetti. Uluslararası piyasalara hâkim olan olumsuz havanın yanı sıra yurtiçinde de IMF ile sürdürülen görüşmelerin sonucuna ilişkin oluşan kaygılara bağlı olarak hafta başında %15 seviyesini geçen gösterge kâğıdının yıllık bileşik faizi, özellikle haftanın son işlem gününde yoğunlaşan satışlar sonucunda Ocak ayının üçüncü haftasını %15.45 düzeyine yükselerek kapattı.

- **Döviz Piyasası**

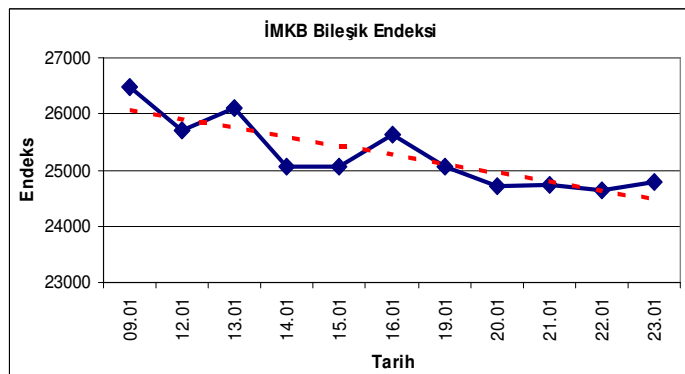
Ocak ayının ilk haftasını 1.5540 TL seviyesinden kapatan dolar, ayın ikinci haftası içerisinde ABD'den gelmeye devam eden olumsuz makro ekonomik verilere bağlı olarak alternatif piyasalarda yaşanan satışlar ve TC Merkez Bankası'nın beklentilerin üzerinde gerçekleştirdiği faiz indiriminin etkisiyle TL karşısında değer kazanmaya devam etti. TC Merkez Bankası gösterge kurları itibariyle dolar, Ocak ayının ikinci haftasını 1.6028 TL düzeyinden kapatırken, döviz piyasasındaki alımların, ayın üçüncü haftasında da sürdüğü görüldü. Global ekonomiye ilişkin artan endişelerin yanı sıra paritedeki gerilemenin de etkisiyle dolar, Ocak ayının üçüncü haftasını 1.6745 TL düzeyine yükselerek kapattı. Dolar bu dönemde TL karşısında %7.75 oranında değer kazanırken, Euronun değer kazancı ise %8.98 olarak gerçekleşmiştir.

Ocak ayının ilk haftasını 1.3688 düzeyinden kapatan **€/ \$ paritesi**, ayın ikinci haftası içerisinde Avrupa Merkez Bankası (ECB)'nin gerçekleştirdiği faiz indirimine bağlı olarak düşüş gösterdi. Haftanın son işlem gününü TC Merkez Bankası gösterge kurları itibariyle 1.3242 seviyesine gerileyerek kapatan parite, gerilemesini Ocak ayının üçüncü haftasında da sürdürdü. Global resesyona Euro bölgesindeki etkilerinin giderek daha belirgin bir biçimde hissedilmeye başlanması ve uluslararası derecelendirme kuruluşu S&P'nin bazı Avrupa ülkelerinin kredi notunu düşürmesine bağlı olarak gerilemeye devam eden parite, Ocak ayının üçüncü haftasını TC Merkez Bankası gösterge kurları itibariyle 1.2817 seviyesinden tamamladı.

- **İstanbul Menkul Kıymetler Borsası (İMKB)**

Ocak ayının ilk haftasını 26,470 düzeyinden kapatan İMKB Bileşik Endeksi, global resesyona ilişkin olarak artan kaygılar sonucunda Ocak ayının ikinci haftasının ilk günlerinde aşağı yönlü bir seyir izledi. Bu süreçte 24,834 puana kadar gerileyen Bileşik Endeks, TC Merkez Bankası'nın beklentilerin üzerinde gerçekleştirdiği faiz indirimi sonrasında bir miktar toparlanarak haftayı 25,631 puan düzeyinden kapattı. Ocak ayının üçüncü haftasında ise ABD ve Euro bölgesinden gelen olumsuz makro ekonomik verilerin yanı sıra yine ABD ve İngiltere menşeli bazı büyük ve orta ölçekli finans kuruluşlarına ilişkin olumsuz bilanço haberlerinin etkisiyle, Bileşik Endeksin tekrar düşüş trendine girdiği görüldü. ABD'de yeni yönetimin hazırladığı ekonomik pakete

ilişkin beklentilerin yarattığı iyimserlik ile dengelenen satışlar sonucu Bileşik Endeks, haftayı 24,782 puan seviyesinden kapattı. Bileşik Endeks, bu dönem içerisinde %6.38 oranında değer kaybederken, yabancı portföylerin piyasa içerisindeki payı da %67.46 düzeyinden %66.70 seviyesine gerilemiştir.

• **Türk Bankacılık Sektörü Gelişmeleri**

19 Aralık – 5 Ocak 2008 döneminde %5 oranında genişleyerek 461 milyar TL seviyesine yükselen bankacılık sektörü toplam mevduat hacmi, artışını bu dönemde de ivme kazanarak devam ettirdiği görülmektedir. Bankacılık sektörü toplam mevduat hacmi bu dönem %2.1 oranında artış göstererek, 470 milyar TL düzeyini geçmiştir. Bankacılık sektörü toplam mevduat hacminin alt ayrımına bakıldığında ise vadeli mevduatların %2.2, vadesiz mevduatların da %1.7 oranında artış kaydettiği göze çarpmaktadır. Toplam mevduat hacminde gerçekleşen bu artışın, mali piyasaları etkisi altına alan belirsizlik ortamında, sabit getirili yatırım araçlarına yönelmenin bir sonucu olduğu düşünülmektedir.

Bankacılık Sektörü İle İlgili Seçilmiş Göstergeler (Milyon TL.)

	31.12.08	05.01.09	21.01.09	Değişim (%)	
				Yıl Sonuna Göre	Dönem
MEVDUAT VE FONLAR					
TOPLAM MEVDUAT VE FONLAR	469,370	460,949	470,843	0.3	2.1
Vadeli	404,274	402,187	411,106	1.7	2.2
Vadesiz	65,096	58,762	59,738	-8.2	1.7
KREDİLER					
TOPLAM KREDİLER	373,062	368,846	372,624	-0.1	1.0
TL	264,699	262,981	260,593	-1.6	-0.9
YP	108,362	105,865	112,031	3.4	5.8
YP Krediler/Toplam Krediler (%)	29.0	28.7	30.1		
Krediler /Mevduat (%)	82.4	83.0	82.1		
Takipteki Alacaklar (Brüt)	13,550	13,619	14,110	4.1	3.6
Takipteki Alacaklar / Krediler (%)	3.5	3.6	3.7		
Menkul Değerler Portföyü	194,217	192,170	199,441	2.7	3.8
MDP/ Mevduat (%)	41.4	41.7	42.4		

(*): Krediler=Toplam Krediler+Takipteki Alacaklar (Brüt)

Kaynak: BDDK

19 Kasım 2008 – 5 Ocak 2009 dönemi kapsayan yaklaşık iki aylık süre boyunca %3.9 oranında daralan bankacılık sektörü toplam kredi hacminin bu dönem artış gösterdiği görülmektedir. Bankacılık sektörü toplam kredi hacmi, bu dönemde %1 oranında genişleyerek 372.6 milyar TL düzeyine yükselmiştir. Toplam kredilerin alt ayrımına bakıldığında ise TL kredilerdeki %9 oranındaki gerilemeye karşılık, yabancı para cinsinden kredilerde kaydedilen %5.8 düzeyindeki artış göze çarpmaktadır. Ancak döviz sepetinin aynı dönem itibarıyla %5.5 oranında değer kazandığı hususu göz önüne alındığında, yabancı para cinsinden kredilerdeki artışın, ağırlıklı olarak döviz kurlarındaki yükselişten kaynaklandığı anlaşılmaktadır.

Yaklaşık 4.5 aylık bir süredir düzenli olarak artış gösteren bankacılık sektörü takipteki alacaklar hacminin, genişlemesini bu dönemde de devam ettirdiği görülmektedir. Bankacılık sektörü takipteki alacaklar hacmi, bu dönem %3.6 oranında artış kaydederek 14.1 milyar TL düzeyini geçerken, takipteki alacakların kredilere oranı da %3.7 seviyesine yükselmiştir.

19 Kasım 2008 – 5 Ocak 2009 dönemi kapsayan yaklaşık iki aylık süre boyunca %6.6 oranında gerileme gösteren bankacılık sektörü menkul değerler portföyü hacminin, bu dönemde %3.8 düzeyinde artarak 200 milyar TL sınırına yaklaştığı görülmektedir. Buna bağlı olarak MDP/Mevduat oranı da %42.4 seviyesine yükselmiştir. Bankacılık sektörü menkul değerler portföyü hacminde bu dönem kaydedilen yüksek oranlı artış, mali piyasaları etkisi altına alan belirsizlik ortamında sabit getirili yatırım araçlarına yönelme eğiliminin bir başka göstergesi olarak değerlendirilmektedir.

İletişim Bilgileri

Oktay Küçükiremitçi	Müdür	0312 4179200/2340	oktay.kucukiremitci@kalkinma.com.tr
Mustafa Şimşek	Müdür Yardımcısı	0312 4179200/2340	mustafa.simsek@kalkinma.com.tr
Fulya Bayraktar	Kıdemli Uzman	0312 4179200/2356	fulya.bayraktar@kalkinma.com.tr
Mustafa Tosun	Kıdemli Uzman	0312 4179200/2355	mustafa.tosun@kalkinma.com.tr

MAKRO EKONOMİK GÖSTERGELER

	2006	2007	2008												
			Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Tem.	Ağust.	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	
GSYİH (Milyon \$)	526,429	656,670	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Büyüme Oranı (1998 fiyatlarıyla)	6.9	4.6	-	-	6.7 [*]	-	-	2.3 [*]	-	-	0.5 [*]	-	-	-	-
İmalat Sanayi KKO (%)	81.0	81.8	80.3	79.3	81.2	81.7	82.4	82.3	80.0	76.2	79.8	76.7	72.9	64.7	
İşsizlik Oranı (%)	9.9	9.9	11.3	11.6	10.7	9.6	8.9	9.0	9.4	9.8	10.3	10.9	-	-	
Enflasyon (ÜFE) (%) (yıllık)	11.58	5.94	6.44	8.15	10.50	14.56	16.53	17.03	18.41	14.67	12.49	13.29	12.25	8.11	
Enflasyon (TÜFE) (%) (yıllık)	9.65	8.39	8.17	9.10	9.15	9.66	10.74	10.61	12.06	11.77	11.13	11.99	10.76	10.06	
TÜFE Bazlı Reel Kur Endeksi	160.1	190.3	191.0	189.3	176.1	168.0	178.2	180.0	181.0	193.9	191.9	174.0	169.4	166.8	
Cari İşlemler Dengesi (Milyon \$)	-31,893	-37,684	-4,136	-3,866	-4,302	-5,163	-4,810	-5,533	-4,007	-3,005	-926	-2,554	-559	-	
Dış Ticaret Dengesi (Milyon \$)	-54,041	-62,800	-5,712	-4,953	-5,383	-6,525	-6,830	-7,699	-7,959	-8,202	-5,075	-5,213	-2,722	-	
- İhracat-FOB (Milyon \$)	85,535	107,262	10,626	11,073	11,429	11,364	12,475	11,773	12,595	11,048	12,806	9,725	9,339	-	
- İthalat-CIF (Milyon \$)	139,576	170,063	16,339	16,026	16,812	17,889	19,305	19,472	20,554	19,250	17,881	14,938	12,060	-	
Karşılama Oranı (%) İhracat/İthalat	61.3	63.1	65.0	69.1	68.0	63.5	64.6	60.5	61.3	57.4	71.6	65.1	77.4	-	
Bütçe Gelirleri (Milyon TL)	171,309	189,617	15,781	17,628	13,779	17,562	19,212	18,544	17,920	26,447	13,788	15,107	17,990	15,140	
- Vergi Gelirleri (Milyon TL)	137,554	152,832	14,159	15,177	10,920	12,902	16,902	12,691	13,778	18,920	11,827	13,044	15,752	12,014	
- Diğer Gelirler (Milyon TL)	33,756	36,785	1,623	2,452	2,858	4,660	2,309	5,852	4,142	7,528	1,961	2,063	2,237	3,126	
Bütçe Harcamaları (Milyon TL)	175,304	203,501	16,306	16,608	18,649	18,638	15,823	14,566	21,237	20,437	23,215	15,178	21,375	23,937	
- Faiz Harcamaları (Milyon TL)	45,945	48,732	4,283	4,714	4,753	4,166	1,681	1,142	7,436	8,140	5,022	2,013	5,440	1,871	
- Faiz Hariç Harcamalar (Milyon TL)	129,359	154,769	12,023	11,893	13,895	14,472	14,141	13,424	13,801	12,297	18,193	13,165	15,935	22,066	
Bütçe Dengesi (Milyon TL)	-3,995	-13,883	-524	1,021	-4,870	-1,076	3,389	3,978	-3,317	6,010	-9,426	-71	-3,385	-8,797	
- Faiz Dışı Denge (Milyon TL)	41,951	34,848	3,759	5,735	-117	3,090	5,070	5,120	4,119	14,150	-4,404	1,942	2,055	-6,926	
Merkezi Yönetim Toplam İç Borç Stoku (Milyon \$)	178,906	219,207	220,498	222,672	208,756	210,406	216,555	213,287	220,323	224,907	216,274	181,324	175,253	181,728	
Merkezi Yönetim Toplam Dış Borç Stoku (Milyon \$)	66,576	67,117	66,695	67,765	67,819	67,271	70,645	71,251	71,451	69,697	70,892	68,197	67,727	69,638	

*: Çeyrek dönemler itibariyledir.

Kaynak: TÜİK, TCMB, Hazine Müsteşarlığı, DPT